

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 25ΗΣ ΜΑΪΟΥ 1972

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. **Παναγ. Μπρατσιώτης**, παρουσιάζων τὸ κατωτέρω δηλούμενον ἔργον τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κίτρους κ. Βαρνάβα, λέγει τὰ ἑξῆς :

«Ἐχὼ τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἡμῶν τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἱ βασικοὶ θεσμοὶ διοικήσεως τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων μετὰ ἱστορικῶν ἀνασκοπήσεων», ἔργον τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κίτρους κ. Βαρνάβα Τζωρτζάτου, διδάκτορος τῆς Θεολογίας τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν Πανεπιστημίου καὶ συγγραφέως καὶ ἄλλων ἐπιστημονικῶν ἔργων.

Τὸ ἔργον τοῦτο ἐξεδόθη ὑπὸ τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν (ὑπ' ἀριθμ. 126). Τοῦτου προτάσσεται πρόλογος (σελ. 9 - 11), ἐνθα ὁ λόγος εἶναι περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς συγγραφῆς τοῦ ἔργου, ὡς καὶ περὶ τῶν πηγῶν καὶ βοηθημάτων, ἔτι δὲ καὶ περὶ τῆς μεθόδου τῆς ἐργασίας αὐτοῦ, μὴ ἀρκεσθέντος εἰς τὰ ἑλληνιστὶ ὑπάρχοντα σχετικὰ ἔργα, ἀλλ' ἐπωφεληθέντος καὶ ἑτερογλώσσων ἔργων τοῦ Ὁρθοδόξου κόσμου ἐπὶ τῇ βάσει «ἐγκύρων, ὡς λέγει, μεταφράσεων» ἐκ τῶν «ἀραβικοῦ, ρωσικοῦ, σερβικοῦ, ρουμανικοῦ καὶ βουλγαρικοῦ πρωτοτύπων καὶ δὴ «εἰς νομικὴν διατύπωσιν» ἐπειξειργασμένων ὑπ' αὐτοῦ, παραπέμποντος δὲ εἰς τοὺς ἐν τῷ τέλει παρατιθεμένους εὐρετηριακοὺς πίνακας κατὰ μεθοδικὴν ταξινομήσιν διετεταγμένους. Συμπληρῶν δὲ τὰς περὶ τῆς μεθόδου τῆς ἐργασίας αὐτοῦ παρατηρήσεις, ὁ συγγραφεὺς, ἀναφέρει ὅτι τὸ παρὸν ἔργον δὲν στηρίζεται μόνον ἐπὶ «θεωρητικῆς γνώσεως», ὡς παρατηρεῖ «ἀλλ' ἐν πολλοῖς καὶ ἐπὶ προσωπικῆς αὐτοῦ ἐμπειρίας τῶν πραγμάτων ἐκ τῶν κατὰ καιροὺς ἐπισκέψεων του εἰς ἀπάσας τὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας, χωρὶς, ὡς παρατηρεῖ, «νὰ εὔρη που ἀντίστοιχον ἐργασίαν» πρὸς τὴν ἰδικήν του. Ἀνομολογεῖ ὅμως ὅτι τὸ καθεαυτὸ δυσχερὲς τοῦτο ἐγχείρημα δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ συντελεσθῇ ἄνευ τῆς συνεργα-

σίας ἐκλεκτῶν συνεργατῶν, ἡμετέρων καὶ ξένων, μνημονευομένων κατὰ τόπους. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν μέθοδον τῆς ἐργασίας, ἡ ἔκθεσις γίνεται κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν τῆς ἡλικίας ἐκάστου Πατριαρχείου. Ἐκάστου δὲ κεφαλαίου προτάσσονται παράγραφοι α) περὶ τῶν βασικῶν θεσμῶν ἐκάστου Πατριαρχείου μετὰ σχετικῆς ἱστορικῆς ἀνασκοπήσεως καὶ β) περὶ τῶν νῦν ἰσχυόντων.

Εἰς τὸ εὐλόγως κατὰ τὴν καθεστηκυῖαν χρονολογικὴν τάξιν προτασσόμενον Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἀφιεροῦνται σελ. 25, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων τίθεται ὁ πρῶτος τῆ τάξει ἐν ὅλῃ τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἱεραρχίᾳ, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ὅστις καὶ εἰς τὰ λεγόμενα «Συλλείτουργα» τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, καὶ μνημονεύεται πρῶτος.

Ἐπεται συμφώνως πρὸς τὸν 3 Κανόνα τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ τὸν λς' τῆς Πενθέκτης, τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας, εἰς ὃ ἀφιεροῦνται 60 σελίδες καὶ τοῦ ὁποίου ὁ ἰσχυὸν Ὁργανικὸς Νόμος ὀφείλεται εἰς τὸν θερμουργὸν τέως Πατριάρχην αὐτοῦ Μελέτιον τὸν Β' (1926 - 1935), πρῶην Μητροπολίτην Ἀθηνῶν (1918 - 1919) καὶ μετὰ ταῦτα Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

Ἀκολουθεῖ τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας τῆς Συρίας, εἰς τὴν ὁποίαν πόλιν κατὰ τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων (ια' 26) ὠνομάσθησαν διὰ πρῶτην φορὰν «Χριστιανοί» οἱ θιασῶται τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὸ Πατριαρχεῖον δὲ τοῦτο, ὅπερ ὀφείλει τὴν σειρὰν ταύτην εἰς τοὺς Πατέρας τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ συνδέεται ἔκπαλαι στενώτατα πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, διῆλθε διὰ μέσου σοβαρῶν περιπετειῶν ἐκ τῶν συμπληγάδων τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ ἀφ' ἑνός, βραδύτερον δὲ καὶ τοῦ ἐποφθαλμιῶντος τὸ ἐν λόγῳ Πατριαρχεῖον, Βατικανοῦ, ἵνα μετὰ περιπετείας αἰώνων, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων ἀπεξενώθη τὸ ποιμνιὸν του τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ, συμμορφωθὲν μὲν ἐπὶ τῆς ἀραβοκρατίας πρὸς τὴν ἀραβικὴν γλῶσσαν, διατηρῆσαν ὅμως τὴν Ἑλληνικὴν ἐθνικὴν συνείδησιν, συνεργούσης κατὰ πρῶτον λόγον τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας μετὰ τῆς ἑλληνικῆς Βίβλου, Παλαιᾶς καὶ Καινῆς, ὡς καὶ τῆς Ἑλληνικῆς λειτουργίας μετὰ τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς ὑμνογραφίας, ἔπειτα δὲ καὶ τῆς γεραρᾶς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος, προπαντὸς δὲ τῆς Θείας Προνοίας, δυνάμει τῆς ὁποίας ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος ἐπανέκτησε τὸ Πατριαρχεῖον τοῦτο τὸν πατροπαράδοτον ἐκκλησιαστικὸν του Κανονισμόν, παγιωθέντα ἐπὶ τῶν τελευταίων Πατριαρχῶν αὐτοῦ Γρηγορίου τοῦ Β' Haddad (1906 - 1928),

1) Π. ΚΑΡΟΛΙΔΟΥ. Περὶ τῆς Ἑθνικῆς καταγωγῆς τῶν Ὁρθοδόξων τῆς Συρίας καὶ τῆς Παλαιστίνης (1909).

ΧΡΥΣΟΣΤ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ. Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων (1910).

Ἀλεξάνδρου τοῦ Β' (1934 - 1958), Θεοδοσίου τοῦ ΣΤ' (1958 - 1970) καὶ τέλος τοῦ νῦν Πατριάρχου Ἡλίας τοῦ Δ', παλαιοῦ τροφίμου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, ἐπ' ἐσχάτων δὲ ἐπισκεφθέντος ἐν Ἀθήναις τὸν ἡμέτερον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν κ. Ἱερώνυμον καὶ ἐπικοινωνήσαντα καὶ μετὰ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν Πανεπιστημίου.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὸ τέταρτον τῇ τάξει, γεραρὸν Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων, ἡ πάνσεπτος αὕτη Ἐκκλησία ὑψωθείσα εἰς τὴν τιμὴν ταύτην ὑπὸ τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐν Χαλκηδόνι (451), τυγχάνει ὠργανωμένη κατὰ μοναστηριακὸν σύστημα, τῆς μοναστικῆς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος τελοῦσης ὑπὸ ἡγούμενον τὸν Ἑλληνα Πατριάρχην, ἐχούσης δὲ ὡς κύριον σκοπὸν τὴν φρούρησιν τοῦ Παναγίου Τάφου μετὰ τῶν λοιπῶν ἱερῶν ἐν Παλαιστίνῃ προσκυνημάτων, «τῆς πατρικῆς καὶ προγονικῆς ταύτης κληρονομίας» κατὰ τὴν χαρακτηριστικὴν ἔκφρασιν τοῦ ἐπιφανοῦς Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δοσιθέου τοῦ Πελοποννησίου.

Ἄς σημειωθῇ δὲ ἐνταῦθα ὅτι ἀπὸ τοῦ 1958 ἐπετεύχθη διὰ τῶν φροντίδων τοῦ νῦν Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Βενεδίκτου παρὰ τῶν νῦν Βασιλεῖ τῆς Ἰορδανίας Χουσεῖν, ἡ δημοσίευσις σχετικοῦ νόμου καταχωριζομένου ἐν τῷ ἀνά χεῖρας τόμῳ τοῦ Μητροπολίτου Βαρνάβα (σελ. 151 - 163). Ἐφεξῆς δὲ ἐπακολουθοῦν ἐν τῷ παρουσιαζομένῳ ἐνταῦθα ἔργῳ οἱ σχετικοὶ καταστατικοὶ χάρται μετὰ τῶν προσηκουσῶν ἱστορικῶν ἀνασκοπήσεων τῶν Πατριαρχείων Ρωσίας, Σερβίας, Ρουμανίας καὶ Βουλγαρίας (σελ. 165 - 392).

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος χειραφετηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἡμετέραν Ἐκκλησίαν, παρὰ τὰς ἀντιδράσεις ὠρισμένων Ἑλλήνων ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἡ Ἐκκλησία αὕτη, ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὸ ἐν λόγῳ γεραρὸν Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἐχειραφετήθη, προετίμησεν νὰ ἀρκεσθῇ εἰς τὸν ἀπέριττον τίτλον τῆς «Ἀὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ἃν καὶ δὲν θὰ ἦτο πολὺ δύσκολος ἢ εἰς Πατριαρχεῖον ἀνύψωσις καὶ αὐτῆς κατὰ τὸ παράδειγμα ἄλλων Ἐκκλησιῶν, δυνάμει τῆς γνωστῆς δικαίας ἀρχῆς «ἐλευθέρα Ἐκκλησία ἐν ἐλευθέρῳ Κράτει».

Ἐφεξῆς, ἵνα ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ παρουσιαζόμενον ἐνταῦθα ἔργον τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κίτρους κ. Βαρνάβα, τοῦτο κλείεται διὰ τριῶν πινάκων, ἐξ ὧν ἐν τῷ Α' ἐκτίθενται οἱ βασικοὶ θεσμοὶ τῶν Πατριαρχείων (σελ. 367 - 392). ἐν δὲ τῷ Β' περιέχεται ἀλφαβητικὸν λεξικογραφικὸν εὑρετήριο, ὀφειλόμενον εἰς τὴν πεφροντισμένην δραστηριότητα τοῦ θεολόγου καὶ βιβλιοθηκονόμου κ. Εὐστρ.

Ζεγκίνη (σελ. 393 - 423)· ἐν δὲ τῷ πίνακι Γ', ἐκτίθενται τὰ περιεχόμενα τοῦ ὅλου ἔργου (σελ. 424 - 433).

Τέλος, κατακλείοντες τὴν παρουσίαν τοῦ παρόντος λαμπροῦ ἔργου, ὀφείλομεν νὰ ἐκφράσωμεν κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον τὰ θερμὰ συγχαρητήρια ἅμα δὲ καὶ τὰς ἐγκαρδίους εὐχαριστίας εἰς τὸν διακεκριμένον Ἱεράρχην καὶ τὸν ἀκάματον συντάκτην τοῦ πολυτίμου τούτου δώρου πρὸς τε τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν καθόλου ἑλληνικὴν ἐπιστήμην, ἔπειτα δὲ καὶ πρὸς τὴν «Ἐταιρείαν Μακεδονικῶν Σπουδῶν», περιλαβοῦσαν εἰς τὰς ἐκδόσεις αὐτῆς καὶ τὸ ἔργον τοῦτο, ἐν τέλει δὲ καὶ εἰς τοὺς φιλοτίμους συνεργάτας τοῦ Σεβασμιωτάτου συγγραφέως μνημονεύοντος τούτων ἐκάστοτε».
